

NOTITIE: KADERS BEELDENDE KUNST (versie: 03-11-2017, 11.00 uur)

Inleiding

Schagen heeft beeldende kunst altijd een warm hart toegedragen. De gemeente kent van oudsher een rijk kunstenaarsklimaat. Ook vanuit het gemeentelijke bestuur is er altijd aandacht geweest voor beeldende kunst en voor kunst in de openbare ruimte in het bijzonder.

Op dit gebied wordt echter een leidraad gemist die richting kan geven aan beleid en uitvoering van kunstprojecten in de openbare ruimte. Waar geeft de gemeente ruimte aan beeldende kunst en onder welke voorwaarden? Tijdens de herstructurering van de kern Petten kwam het gemis van een kader als onderlegger voor kunstprojecten in de openbare ruimte dan ook expliciet aan de orde.

Met voorliggende kaders beeldende kunst wordt deze belofte ingelost.

Kwaliteitsimpuls kunst

De openbare ruimte is een ruim begrip en kan op verschillende manieren opgevat worden. In dit stuk wordt een brede opvatting van het begrip voorgestaan. Zo valt de ruimte die invloed heeft op de beleving en context van de buitenruimte ook onder openbare ruimte (bijvoorbeeld een schoolplein). Daarnaast is een openbaar gebouw, zoals het gemeentehuis, ook onderdeel van de openbare ruimte.

Waarom beeldende kunst in de openbare ruimte?

Kunst heeft altijd vanzelfsprekend thuisgehoord in de dagelijkse omgeving, omdat het schoonheid in het dagelijks leven brengt. Dit is tegenwoordig echter niet meer voldoende. Kunst in de openbare ruimte is van invloed op de inrichting en vormgeving, maar in elk geval op de ervaring van de openbare ruimte. Er is behoefte om kunst in de stad zichtbaarder te maken en daarmee de kwaliteit van de leefbaarheid te verbeteren. Het doel van beeldende kunst in de publieke ruimte is het versterken van de identiteit van de omgeving. Een identiteit loze plek kan betekenis krijgen en een gezicht en daarmee de omgeving een identiteit verstrekken. Kunst geeft bovendien richting of markeert ankerpunten in de stad. Kunst in de openbare ruimte is ook kunst op plekken waar je het niet verwacht als tegenhanger van de nog altijd heersende gedachte dat kunst in het museum thuishoort of hoogstens aan de muur boven de bank.

Beeldende kunst in de openbare ruimte is niet overal wenselijk. Het komt dikwijls vooral aan op het leveren van maatwerk; per locatie wordt bekeken of beeldende kunst de gewenste kwaliteitsimpuls kan geven. Hierbij is het vooral van belang om te beseffen dat beeldende kunst niet als lapmiddel kan dienen. Het is geen oplossing voor veiligheidsproblemen of onderhoudsachterstanden.

Gereedschap

Bij de uitvoering van kunstprojecten in de openbare ruimte hebben we nu nog niet de beschikking over instrumenten. Hiervoor is een aantal kaders geformuleerd.

Daarnaast is het vastleggen van de werkwijze die doorgaans gehanteerd wordt wenselijk, omdat dit momenteel niet gedaan is. De gemeente beschikt voorts over een actieve Kunst- en Cultuur Adviesraad Schagen en Werkgroep Beeldende Kunst (i.o.) die hun invloed kunnen laten gelden. Ten slotte dient de gemeente goed opdrachtgever te zijn en als eigenaar van de kunst in de openbare ruimte de werken goed te onderhouden. Dit alles is natuurlijk niet mogelijk zonder financiële middelen.

Kaders

In het document worden de volgende kaders geformuleerd:

"De gemeente ziet beeldende kunst als een belangrijk onderdeel van de beleving van de buitenruimte en wil haar ruimtelijke kwaliteit en het ruimtelijke karakter van Schagen accentueren met beeldende kunst in de openbare ruimte."

Meer specifiek:

1. De gemeente ziet haar beeldende kunst in de openbare ruimte als meest laagdrempelige kunstuiting om kennis mee te maken. Speerpunt van beleid is dat elke inwoner van de gemeente Schagen kennis kan nemen van verschillende disciplines van kunst en cultuur.
2. Beeldende kunst is beeldbepalend. En spraakmakend. Iedereen heeft er zijn mening over. De gemeente wil deze meningsvorming, dit 'gesprek' over de waarde van kunst bevorderen. Het is het begin van kunstbeleving.
3. De gemeente wil door middel van haar monumentale kunstcollectie de culturele aantrekkelijkheid van Schagen bevorderen en uitdragen. Zij ziet haar openbaar kunstbezit als visitekaartje van de gemeente.
4. De gemeente streeft ernaar blijvend kunstwerken in de openbare ruimte aan te kopen om zo de monumentale kunstcollectie waardevol te houden vanuit het besef dat juist door de mix van stijlen en de aangroei van het kunstareaal, er een cultuurhistorisch perspectief van de ontwikkelingen in de openbare ruimte van de gemeente ontstaat.
5. Aangezien beeldende kunst in de openbare ruimte de kwaliteit en beleving van de openbare ruimte bepaalt en als visitekaartje dient voor de gemeente, wil de gemeente dat haar openbaar kunstbezit artistiek verantwoord is, door artistieke kwaliteit voorop te stellen boven kwantiteit.
6. Ook voor herplaatsingen en vervanging van kunstwerken dient blijvend aandacht te zijn. Indien een kunstwerk uit de collectie wordt gehaald, wordt er in principe een ander kunstwerk voor in de plaats aangekocht. Dit vanuit het besef dat het historisch perspectief en het herkennen van verschillende tijdsbeelden maakt dat een collectie compleet is en dat inwoners onwillekeurig gevoel opdoen voor tijdsbeelden en daaraan verbonden kunststromingen.

Financieel kader

De aanleiding tot het aankopen kan plaatsvinden vanuit:

1. De reserve aankoop kunstwerken t.b.v. eigen wens tot nieuwe aankoop.
2. Aansluiting bij nieuwe investeringen voor (sommige) werken in de openbare ruimte.
3. Extern initiatief: investeerders of provincie die ook een kunstwerk willen plaatsen
Hieronder kan ook de wens van een particulier of particuliere instelling te plaatsen kunstwerk vallen. Daarbij vindt een afweging plaats of de gemeente eigenaar wil worden, gezien het beeldbepalend karakter ervan in de openbare ruimte.
4. Schenkingen van kunstwerken en verplaatsingen kunnen kosten met zich meebrengen als het gaat om de constructie (het plaatsen).

Dekkingssystematiek

Ad. 2 en 4: Ten aanzien van de aanleiding 1 en 4: deze worden uit de reserve aankoop kunstwerken gedekt. Er wordt jaarlijks € 2.500 gedoteerd aan de reserve aankoop kunstvoorwerpen. Momenteel is er nog € 31.427 beschikbaar. Toekomstige bijdragen worden hierin gestort en nieuwe kunstwerken kunnen hieruit gedekt worden.

Ad3. Ten aanzien van aanleiding 3 zal ad hoc (eenmalige) financiering gevonden moeten worden op het moment dat dit zich voordoet. Daarbij kan de afweging plaatsvinden of de daarbij komende kosten uit de reserve, zoals genoemd bij a, kan plaatsvinden.

Werkgroep Beeldende Kunst (WKB)

Om de artistieke kwaliteit van beeldende kunst te waarborgen, is voorlopig een WKB ingesteld.

Voordat het college een kunstopdracht verstrekt, wint het advies in bij de WKB.

De WKB adviseert mede op basis van bovengenoemde criteria over het beheer en de besteding van de voor het gemeentelijk beeldend kunstbeleid beschikbaar gestelde geldelijke middelen. Daarnaast adviseert de WKB het college inhoudelijk over de werkwijze bij een kunstopdracht voor kunst in de openbare ruimte.

Hoewel de WKD ressorteert onder de KCARS, is de WKD autonoom in haar (rechtstreekse) advisering aan burgemeester en wethouders.

Onderhoud

De gemeente heeft geen onderhoudscontract voor de kunst in de openbare ruimte met verschillende bedrijven. In de gemeentebegroting zijn vaste, structurele, onderhoudsbudgetten voor beeldende

kunst en herdenkingsmonumenten in de openbare ruimte en voor ad hoc onderhoud bij calamiteiten en vernielingen opgenomen. De aanwezige beeldende kunst is over het algemeen van hoge kwaliteit en dient dan ook als kunstcollectie beschouwd te worden. Om de collectie ook als zodanig te presenteren, ontwikkelt de gemeente een Kunstroute waarin alle openbare kunstwerken zijn samengebracht. Hiertoe is al een grondige inventarisatie van de aanwezige beeldende kunst in de openbare ruimte gemaakt (zie www.schagen.nl.) Zodoende is inzichtelijk wat de onderhoudstoestand is van de werken. Op basis hiervan is c.q. wordt een aantal objecten gerestaureerd om verzekerd te zijn van een goede kwalitatieve collectie.

Bijlage(n):

1. Overzicht reserve aankoop kunstwerken.